

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Udrag fra LÆRDOMS LYSTGAARD ELLER ADSKILLIGE DISCURSER FØRSTE PART

Citation: Falster, Christian: "Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor", i Falster, Christian: *Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor*, udg. af JØRGEN OLRIK , 1919-20, s. 363. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-falster01-shoot-idm140591131872864/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor

træstykker, hvori halsen sluttedes, hvorefter hænderne bandtes eller nagledes fast til blokkens ender. I dette optog førtes en til korsfæstelse dømt forbryder til rettestedet.

k) Titeien på et tabt stykke af Plautus, hvoraf kun enkelte brudstykker er bevarede.

l) Andr. III, 5, 12. — Grammatikeren Ælius Donatus levede c. 350 e. Chr. Der citeres her en kommentar af ham til den romerske komedieskriver P. Terentius' (185—159 f. Chr.) stykke *Andria*. — De latinske ord, der her er gengivne ved kløvebærere og blokdragere (hvad der er den bogstavelige betydning), svarer aldeles til det danske: galgefugl; jfr. også den hjemlige straf: at bære stene af byen (endnu bevaret i Christian 5.s Danske Lov 6—21—7). — Iøvrigt eksisterede der også på dansk grund en med den romerske analog straf; på Dansk Folkemuseum opbevares en fra Kerteminde rådhus stammende »stok«, kaldet fedel efter sin form, med et større hul til synderens hals og to mindre til hans arme; denne stok har han måttet bære i højtideligt optog gennem gaderne. Sammenlign Hugo Matthiesen, *De Kagstrøgne* (Kbh. 1919) s. 71. Jfr. også »den spanske kappe«, der kendes fra Holbergs komedier.

m) Der sigtes til den såkaldte typiske fortolkning af det gamle testamente, som var almindelig i ældre tiders teologi, der overalt opfattede det gamle testaments fortællinger som forbilleder på det ny testamente; dog således at man efterhånden søgte at skelne de naturlige (ifødte) forbilleder, der ifølge deres væsen virkelig pegede ud over sig selv, fra de andre, der kun ved en udefra indført, allegorisk fortolkning kunde opfattes som forbilleder.

n) Serm. II, 3, 64. — Serm. (sermones) er trykfejl for Sat. (satiræ); det er Horatses satirer, som citeres.

o) Alessandro Alessandri, neapolitansk jurist, d. i Rom 1523, er mest kendt af sit værk *Genialium dierum*

libri 6, et filologisk samlerværk i smag med Gellius' *Noctes Atticæ*, *Macrobs Saturnalia* etc. Det udkom i Rom 1522. — Coelius Rhodiginus, italiensk filolog, hvis virkelige navn var Lodovico Ricchieri, var født i Rovigo c. 1450, d. 1525; han udgav bl. a. *Antiquarium lectionum libri 16* (Venedig 1516), der efter hans død udkom i adskillige forøgede oplag.

XLVIII. DISCURS.

a) Ifølge de latinske randgloser sigter Falster her til Bagge Ussing, senere sognepræst til Lyngby og Ølsted i Nordsjælland. Dette synes dog højst tvivlsomt, da vedkommende på den tid (1729) kun var 14—15 år gammel. Bagge Nielsen Ussing var født på Ussinggård 1714, student fra Ribe 1732, hører i Ribe 1733, kateket ved Holmens kirke i Kbh. 1736, sognepræst på det nævnte sted 1740, død 1774.

b) L. XIII, c. 9. — Om den græske grammatiker Athenaios se note j til XXVII. discours. — Hippionis er vist fejltræk for Hipponis; der sigtes vist til skribenten Hippo Rheginus, der dog næppe kan antages at have skrevet på vers.

c) In Præfat. (i fortalen). — Om Gellius se I. discours note g; om Herakleitos note o til XX. discours.

d) Simon Kananites eller Kananæer er den samme apostel, der sædvanlig kaldes Simon Zelotes (Ivrenen). Dette tilnavn bar han, fordi han hørte til det jødiske oprørsparti; hans førstnævnte tilnavn (Kananæer o: mand fra Kanaan) hænger rimeligvis også sammen hermed og har i hvert fald intet at gøre med byen Kana, hvor det bryllup stod, hvorved Jesus forvandlede vand til vin. — De nævnte æmner var virkelig genstand for lærde disputatser i datiden; blandt disputatserne på Borchs kollegium findes således hele fire af Gønsager om Kristi tornekrone (1713—16), se H. Olrik, Borchs